

Ese de dóve ori in septemana:
Joi-a si Dominec'a.

Pretiulu de prenumeratiune:

pre annu intregu . . . 6 fl. v. a.
„ diumetate de annu . . . 3 fl. v. a.
„ patrariu de annu . . . 1 fl. 50 cr.

Pentru Romani'a si strainetate:

pre annu intregu . . . 9 fl. v. a.
„ diumetate de annu . . . 4 fl. 50 cr.

LUMINA.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Correspondintiele si banii de prenumeratiune se se adreseze de a dreptulu: Redactiunei „Lumina“ in Aradu, cancelári'a episcopésca. Pentru publicatiunile de trei ori, ce contienu cam 150 de cuvinte (spatiu de 20 sire garmond) tacs'a e 3 fl.; pana la 220 de cuvinte 4 fl., éra mai sus 5 fl., intielegendu-se intr' aceste sume si timbrulu. — Pretiulu publicatiuniloru se se anticipe.

Organu oficiale alu eparchiei romane gr. or. aradane.

Despartirea bisericésca a comunelor mestecate din confiniulu militariu.

V. In comun'a Mramoracu

se tienù pertractarea in 23. 24. si 25. Septemvre vechiu a. c. si dupa ce se alésera câte 10 barbati de incredere de ambele parti, pentru constatarea numerului sufleteloru romanii cerura de bas'a despartirei conscriptiunea facuta la anulu 1866. cu intrevenirea reprezentantiloru comunali si conlucrarea autoritatii politice, cu atátu mai vertosu, fiindu-cà numerulu sufleteloru de atunci in cóci nici nu s'a sporitu nici n'a scadiutu.

Reprezentantii serbi inse nu se invoira la acést'a, ci cerura compunerea unei conscriptiuni nóue provocandu la motivulu: cà majoritatea romana nu recede de la despartire! —

Ca se nu se impedece pertractarea de despartire, — romanii facura voi'a coreligionariloru serbi de se efectui conscrierea nóua a poporatiunei, dupa carea se constata: cà in comun'a *Mramoracu* de presinte sunt

a) de nationalitate romana	1059
b) de „ serba	1102

de totu 2161 suflete.

Romanii dechiara resolutu dorinti'a d'a se desparti de ierarchi'a serba si a trece la cea nationala romana, adeca a deveni sub Episcopi'a din Caransebesiu.

Numerulu alegatoriloru se constata la 360; ambele parti dechiara, cà tóta averea miscatória si nemiscatória bisericésca, este proprietate comuna, — cu esceptiunea unoru recuise bisericesci. —

Proprietatea comuna consta din:

- 1) Edificiulu bisericeii, care in anulu 1866. fu pretiutu judecatoresce in 53,688 fl. 43 cr. v. a.
- 2) Dóue edificie de scóle, separate mai de nainte; unulu ilu folosescu serbii éra ceta-laltu romanii. (Insemnàmú ací éra cu parere de reu: cà comissiunea n'a estimatu valórea acestoru realitati. — Report.)
- 3) Dóue sesiuni parochiale de câte 34 jugere. — (Nici valórea acestor'a nu e estimata. — Report.)
4. Capitalulu bisericeii consta din 200 fl. 10 cr. ca pretensiuni la privati. —

Impacatiunea respective impartirea averei s'a efectuitu prin urmatórea

Invoiéla:

1. Edificiulu bisericeii remane in eschisiva proprietate a coreligionariloru serbi, cari se deobliga a desdauná comun'a bisericésca romana cu o suma rotunda de 12,000 fl. di: *dóuesprediece 'mii de floreni*, carea prin obligatiune formale au se o respunda in restimpu de *diece ani* si in rate anuale de câte 1200 fl. (Cam prea lungu terminu; ací s'a facutu abatere de la conditiunea prevediuta in punctulu IX. alu Invoiélei delegatiuniloru unde terminulu desdaunarii e fipsatu „*celu multu de cincí ani!*“ Report.) Serbiloru li s'a datu dreptulu d'a transcrie numai

de câtu biseric'a ca proprietate eschisiva a loru. (Dar de intabularea obligatiunei in protocolulu de pertractare nu se face nici o amintire. Report.)

2. Edificiele de scóle remanu dupa cum s'au folositu pana acum'a, avendu celu folositu de romanii se tréca in eschisiva proprietate a loru, éra cel'a-laltu remane in proprietatea serbiloru.

3. Sesiunile parochiale asisderia se impartu egalú un'a remane serbiloru, éra ce'a lalta trece in proprietatea eschisiva a romaniloru respective a fondulu parochialu romanu gr. or.

4. Din capitalulu bisericeii, — romanii au se primésca diumetate adeca sum'a de 100 fl. 5 cr. v. a.

5. Fiindu cartile bisericesci numai in limb'a slavéna si cumperate cu spese comune: au se se cumpere si carti bisericesci romane asisderia cu spese comune.

6. Recuisele bisericesci cu esceptiunea celoru anume donate de respectivii credintiosi de un'a séu alta nationalitate — sunt a se impartí intre ambele parti egalú.

7. Cimiteriele (mormintii) si in viitoriu se vor folosi de ambele parti in comunu.

8. Servitiulu dumnedieescu — se va tiené in biserica un'a septemana in limb'a romana si un'a in cea serba, — se intielege pana candu serbii vor respunde deplinu sum'a desdaunarii stipulata in punctulu 1) alu acestei invoiei; éra obligatiunea despre sum'a desdaunarii serbii o predara la man'a reprezentantiloru romanii, cari decisera a o depune in cassad'a antistieii comunále — spre mai buna si segura pastrare.

Astfelu dara comissiunea a V. pentru confiniulu militariu, in cele 5 comune mestecate a terminatu dejá pertractarea.

Mai sunt a se efectui pertractarile in 22 comune mestecate din confiniulu militariu — dupa conspectulu sumariu — si anume: in *Deliblata, Samos, Ulma, Zagaitia, Orosház, Crucitia, Jasenova, Lescovitia, Duplia, Gai, Divici, Sucia, Pojejen'a serba Pojejen'a romana, Limbcova* de susu, *Limbcov'a* de diosu, *Macevici, Cussici, Slatitia, Calugerevo, Margita*, si *Moldova* vechia.

Cu privire la comunele mestecate din diecesele de mai nainte a *Aradului, Temisiorii* si *Versietii* ce apartienú la diferite comitate, pana acum'a a lucratu si efectuitu pertractarile:

Comissiunea a I. in comunele mestecate *Cianadu* si *Nadlacu*; fiindu a se continuá pertractarea in comun'a *Pecica* si *Tornea* inea in decursulu acestei luni.

Comissiunea a II. in comunele mestecate: *Monostoru* cu succesu, — *Fenlacu, Mehala, Becicarechiulu micu Chinezu* (Knez) si *St. Andreiu* fora succesu; — nepertractate mai 4 comune.

Comissiunea a III. numai in comun'a *Checia* romana cu succesu; ér nepertractate mai sunt 6 comune.

Comissiunea a IV. dupa reportulu intratu chiar astadi la *Ilustritatea Sa* presiedintele delegatiunei congressuale romane — efectuitu dejá cu succesu favorabilu si

inbucuratoriu pentru romani — in comunele mestecate *Ciacova, Foeni**) si *Tolvadia* remanendu inca in 5 comune a se continuá pertractarea. —

Comissiunea a VI. numai in comunele mestecate *Vlaico-vetin, Jamulu-micu si Bucini* a efectuitu dejá pertractarea cu succesu; mai remanendu inca 5 comune inderetu.

Despre rezultatulu pertractariloru de despartire dejá efectuite si celoru mai efectuinde *Ilustritatea Sa* preasantitulu *Domnu Episcopu* alu nostru *Procopiu Ivacovicu* ca presedinte alu Delegatiunei congresuale romane a binevoitu a insarciná pre subscrisulu cu publicarea tuturoru protocéloru de pertractare ale respectiveloru comissiuni delegatiunale in acestu organu oficiale alu diecesei *Aradane*; ceea ce efectuindu-se la timpulu seu: fiecarei comune bisericesci romane gr. or. mestecate se va tramite câte unu esemplariu alu „*Luminei*“ care va contiené protocolulu de pertractare a respectivei comune, — pentru orientare. —

Din insarcinare:

Petru Petroviciu
Asesoru-referinte consistorialu.

Resunetu

la articlulu „despre stuparitu“ publicatu in nr. 18. alu foi „*Lumin'a*.“

Onorata Redactiune!

Cu multa placere am cetitu articlulu „despre stuparitu“ publicatu in nr. 18. a. c. a pretiuitei foi „*Lumina*“, in care dlu V. Schelegianu din *Aliosiu* cu ratiune, si cunoscintia rara de lucru, face descrierea stuparitului, de folósele aceluia, desfasiurandu totdeodata si unele idei fórte practice pentru latirea acestui ramu de economia; — Eu inca me ocupu de vre o cati-va ani cu stuparitului, si din rezultatele de pana aci nu potu din destulu recomandá deschilinitei atentuni a publiculu romanu ideile, si cunoscintiele fórte practice a multu stimatulu D. V. Schelegianu, cari daca ar aflá resunetu si aplicare la publiculu romanu, ar contribuí fórte multu la radicarea economiei nóstre nationale.

Cumca ce rezultate póte produce albinaritului in economi'a nationala, D. V. Schelegianu ni aréta fórte lamuritu, dovedindu-ne cumca unele state numai din vam'a de esportu a produptelor stuparitului, si a nume de céra si miere, culegu venituri anuale de milióne de florini, dar si mai lamuritu ni aréta acést'a multu pretiuit'a nóstra fóia „*Albina*“ in nrlu seu 63. din 1872. unde articlulu intitulatu „*Resursele Franciei*“ cu calculi numerici basati pe date autentice dovedesce, cà in Franci'a intr'unu anu bunu albinaritului produce colosalulu venitu, de 24 de milióne de franci adeca 18 milióne din miere, si 6 milióne din céra. Si óre partile locuite de romani despre cari se dice, cà curge laptele si mierea prin ele, se stee in derétrulu Franciei in privinti'a materiiloru producátorie de céra si miere? Nu ele in totu timpulu se potu asemená cu ale Franciei.

Aceste date potu convinge pe fie cine, cà stuparitului desvoltatu la unu ramu de economia rationala produce respectivei natiuni folósele, de cari noi astadi cu manipularea ce o practisámu la stuparitu — nici a visá n'am cutediá; dar câtu de folositoriu póte fi stuparitului pentru singuratecii individi ce se ocupa de densulu, in câtu acést'a

*) Din protocolulu de pertractare alu acestei comissiuni — si pana se va publicá — cu bucuria luámu notitia despre unu faptu marinosu alu *Ilustritatei Sale Domnului Andreiu Mocioni* mare proprietariu de *Foen* carele prin declaratiunea data la protocolu a promis: cà la casu, candu ambele parti 'si vor edificá biserica 'le va ajutorá cu necesariulu materialu de zidire.

D. V. Schelegianu o aréta numai in generalu: pentru atragerea mai mare a atentuni on. publicu la acést'a specialitate — fie-mi permisu aci a face onoratulu publicu o aretare speciala, prin darea unui conspectu — despre produptulu de 5 ani a stuparitului meu, si a nume:

S P E S E:

1. In anulu 1868. pe 2 familii cumperate, pentru aducerea si asiediarea lor sub scutu am spesatu in bani gat'a	19 fl. 20 cr.
2. In anulu 1869. pe dóa cosnitie dupa metodulu lui <i>Dzierzon</i> câte de 3 incaperi, si un'a mai mica, pe scanduri si aredicarea unui scutu — am spesatu	33 fl. —
3. In anulu 1870. pe 22 cosnitie de nuiele, 4 cosnitie <i>Dzierzone</i> câte de o incapere, pe 100 de rame am spesatu	39 fl. 60 cr.
4. In anulu 1871. pre 8 cosnitie <i>Dzierzone</i> câte de dóa incaperi, pe feresti, instruminte, miere de nutritu, si altele am spesatu	78 fl. 80 cr.
5. In anulu 1872. pe 71 cosnitie de nuiele, un'a <i>Dzierzona</i> , masina pentru scurgerea mierei, am spesatu	90 fl. 72 cr.
Sum'a	261 fl. 32 cr.

V E N I T U:

1. In anulu 1868. roii produci, perindu, numai din céra am potutu produce	2 fl.
2. In anulu 1869. s'a sporitu 4 roi cari câte cu 4 florini facu	16 fl.
céra si miere s'a vendutu de	7 fl.
3. In anulu 1870. dela cele dóa matce si 4 roi s'au sporitu 21 de roi, din cari 13 s'au turtitu, si mierea, si céra produsa dela densii s'a vendutu cu	37 fl. 50 cr.
éra 8 au remasu de matce, a caror'a valóre face câte cu 4 florini	32 fl.
4. In anulu 1871. s'au sporitu 37 de roi, cari in céra si miere au produsu,	145 fl. 84 cr.
in stupi noii lasati de praséla	52 fl.
5. In 1872. s'au sporitu 42 de roi din cari 8 s'au vendutu in natura cu	32 fl.
17 s'au lasatu de matce in valóre de	68 fl.
éra 17 s'au turtitu pe acaror'a miere si céra s'a castigatu	55 fl.

De totu venitului e : 447 fl. 34 cr.

Va se dica, capitalulu elocatu in albinaritu, produsu in cea mai mare parte totu prin albinaritu, in 5 ani mi-a produsu aprópe la 200 percente cu tóte cà si eu, parte constrinsu de diferite jurstari, parte din neorientarea esacta in stuparitu — am comisu multe erori contra manipularii rationale a stuparitului, cari de nu le comiteamu, poteamu produce rezultate si mai favorabili.

Aceste de acea am aflu de lipsa a le atinge in detaiu, ca on. publicu se-si póta formá o icóna chiara despre progresulu graduatu in stuparitu si despre folósele ce se potu trage din acéla. Cunoscu in apropiare unu invetiatoriu germanu carele in anulu 1871. cam dela 200 de familii, manipulate dupa sistem'a lui *Dzierzon* cu modificatiunea baronului *Berlepseh* au produsu venitului curatu de 1400 di: una mija patru sute flor. v. a. Si óre docintii si preotii nostri n'ar poté face asisderea, si la ei ar avé locu unu venitu anualu de câteva sute fl. castigatu cu usiurintia fara negligerea oficieloru.

Eu sciu cà si de ai nostri multi s'ar ocupá de stuparitu, dar nefiindu-le cunoscuta manipularea rationala, dupa debilele rezultate produse prin unii ce practiséza metodulu vechiu, nu capeta voia de a se ocupá de din-

sulu, inse daca am avé carti de specialitate din cari la casuri de necesitate se se pòta castigá orientarile recerute, — acestu ramu de economia numai de câtu s'ar estinde cu o rapediune ne asteptata; — de ace'a cu deschilnita bucuria salutu acea promisiune a dlui V. Schelegeanu prin carea ni anuntia cã celu multu pana in 15. Fauru 1873. va se edee o carte romana de albina-ritu, dorere inse cã dsa ace'a o' lég'a de conditiunea de a fi spriginutu de publiculu romanu si deosebi de stuparii romani (cari dóra abia esistu). — Multe tesauere scientifice, multe produse ale mintei omenesci menite binelui comunu, cari de vedeau lumin'a poteau se produca rezultate nepretiuite, ba chiar epóce nóue — din lips'a de spriginirea receruta au disparutu, au peritu fora urme, si mie mi-e téma cã daca si esirea cartii promise de dlu V. Schelegeanu e legata neconditionatu de spriginirea publicului — va se ajunga la ace'a-si dóga, — desí ar fi dauna nespasa pentru economi'a nóstra nationala, cea si asia atátu de parlogita (tielinita).

Ca se potemu inse fi scutiti de o atare eventualitate din parte-mi asiú aflá consultu, ba chiaru necessariu ca dnu V. Schelegeanu in acésta intreprindere a sa se fie spriginutu prin auctoritatile, respective prin jurisdictiunile nóstre bisericesci si scolare, cari se dispuna ca cartea promisa de D. V. Schelegeanu se se prenumere celu pucieniu prin comitetele parochiali, ca manualu pentru invetiatori, spre intregirea propunerilor din economia, si totu deodata se o recomande ca carte de cetire in scólele nóstre poporali pentru elevii scóleloru repetitionali, — prin acést'a s'ar ajunge dóa scopuri, de multu dorite, adeca si esirea cartii, si promovarea economiei nóstre nationale. — Cherechiu la 17. novembre st. v. 1872.

Teodoru Papu, notariu comunalu.

Ore ce se fia?

Ore ce se fia, dle redactoru! cã, pre candu se asepta d'in partea nationalitatiloru precumpenitórie ale Ardélului, cã universitatea cea de curendu infiintata in Clusiu, se fia paritetica, a tuturoru poporeloru d'in tíera, avendu magiarii degiá un'a a loru propria in Pest'a — pre atunci acea universitate este éra-si numai eschisivu a d-loru magiari?

Ore ce se fia, cã si la acésta universitate, cã si la cea din Pest'a, se denumi unu professoru pentru limb'a si literatur'a romana, éra-si unu romanu gr. catolicu, si inca unu doctoru de teologia, lasandu-se cei ortodossi de-si barbati de specialitate, la o parte?

Ore ce se fia, cã amploiatii romani ortodossi, cei mai insemnati, de unu tempu incóce, cã si dupa o sistema, se scotu d'in oficiele lor, se pensionédia séu se demissionédia, pana si unu sacretariu de statu Ioanovicu! pre candu altii, in specie si fratii uniti, se inaintédia, se remunerédia?

Ore ce se fia, cã de la gimnasiulu ortodocsu romanu d'in Brasiovu, si acelu micu ajutoriu de 4000 fl. aplaciatu de regi-murile transitoriului, inca se retragu?

Ore ce se fia, cã gimnasiulu ort. din Bradu nici bagatelulu de 4000 fl. nu i se iertá, ci se aduse in strimtorarea de a se inchide d'in acésta cauza?

Ore ce se fia de „Gaz. Tr.“, acum si-incepu éra-si atacurile asupr'a celoru ortodossi cu unitii si neunitii?

Ore ce se fia — ce se fia — ce se fia — câte si mai câte fatia cu romanii ortodossi?!

Ore acesti'a nu sunt si ei fií tieriei, cã si altii? nu concurgu si ei cu sangele si avereá lor la aperarea tieriei si la tesaurulu si poverile statului, cã si altii?

Pentru ce dara totu ei coi mai osenditi si asta-di in tempulu colu d'isu constitutionalu?!

Ore totu paria si helotii altor'a se remanemu noi, in patri'a nóstra de-apurarea?

Ore n'a sositu tempulu, cã dupa atâtea câte le vedemu, se cugetámni mai seriosu, se ne cunóscemni mai bine pasetiunea nóstra facia cu noi insi-ne — facia cu ultramontanismulu, care ne amenintia nationalitatea — si facia cu regimulu?

D'in tíer'a Bêrsei, octovre.

Dupa „Telg. Rom.“

Fia-mi permis a reportá pe scurtu Onorabilului publicu romanu, despre alegerea de invetiatoriu in Comun'a Moderatu, care avu locu la 14/26 oct. si care decurse in cea mai frumoá armonia, ordine si acuratétia admirabila si spre multumirea comuna.

Dupa celebrarea servitiului santu, adunandu-ne toti in localitatea scólei, bravulu Inspectoru scolariu Dlu Joane Moldovanu, cu indatnat'a sa seriositate invetiá pre poporu, ca se-si pretiuésca dreptulu seu de alegere, si se nu se ingagedie nimenui, pana a nu cunóscie meritulu si calificatiunea, si asia numai dupa ce se voru convinge, se-si dee votulu conformu consciintiei. Ceea ce asia s'a si intemplat. Erau 7 (siete) concurrenti, si dintre acestia 5 erau de facia, dintre cari poporulu in unanimitate a alesu pre zelosulu invetiatoriu Dlu Georgiu Barabasiu din Nadasiu ca pre celu-ce a doveditu mai deplina capacitate pentru a coresponde deplinu grelei sale misiuni. Deci mi tienu de sacra detorintia acésta alegere atátu de frumoá a nu-o trece cu vederea, cãci merita tóta recunoscinti'a. Onóre brayloru moderatani! onóre nolui alesu invetiatoriu, si-i poftimu succesele cele mai bune pe acestu terenu.

Unulu dintre cei de facia.

Beeliu, 3. nov. st. v. 1872.

Interpelatiune.

In nr.ii 12. 13. si 14. ai acestui pré stimatu diariu „Lumina“ avendu norocire a ceti deshiderea concursului pentru ocuparea postului de capelanu langa parochulu A. Popovicu din Berechiiu cottulu Aradului, in care d. concerninte protopopu, nu sciu din ce cauza, determinéza numai di'a substernerii recursurilor; éra de diu'a alegerei nu face pomenire nimica, dómne feresce!!

Asia-dara eu ca un doritoriu de a partecipá la acésta alegere, respective a-mi asterne si recursulu; mi-ieu indresnéla a interpelá atátu pre comitetulu parochialu cãtu si pre dlu protopopu in numele a mai multoru amici ai mei, cã: *ce are de cugetu cu di'a alegerei, de nu au anunciat'o de odata?* Te rogu domnule protopópe se binevoiesci a-ni dá deslucirile necesarie in caus'a acést'a ca se ne putemu orientá, — cãci la din contra alegerea o vom considerá de ilegale.

Unulu dintre recurrenti.*

VARIETATI.

== In conferinti'a invetiatoriloru reformati de Tieriu, invetiatoriu Alessandru Fazékas a facutu, intre alte propuneri vrednice de atentiune, si aceea ca comunele se capitaliseze salariile invetiatoriloru, si unde nu potu comunele implini capitalulu, acolo se ajute statulu, cãci — dice Fazékas — statulu prin legile din 1848. a primitu a supra-si detorinti'a de a acoperi spelele de cultu si de invetiamentu ale tuturoru confessiuniloru, si acum nu este cu cale ca statulu se cerce a scapá de sub acestu oblegamentu alu seu, se cerce a-lu aruncá in capulu comunelor, mai facendu si nelinisctóri'a deosebire de scoli confessionali si scoli comunali. Propunerea voiesce dara se se sustiena legile din 1848. si pre bas'a acestor'a e se desvólte invetiamentulu. Celor'a cari dicu cumca statulu su are bani, Fazékas li respunde: „In asta privintia se aretámni nierei cele 24 de milióne de florini, ce legelatiunea tierii le-au asignatu pentru infrumsetiarea orasiulu Pest'a, si sperámni cu securitate cumca nu va fi nimene in tíer'a intréga carele se afirme, si se pòta demustrá cu arguminte logice afirmatiunea cã *„infrumsetiarea unui orasiu este unu lucru mai de lipsa de cãtu instructiunea aloru milióne. de locuitori.“*

== In senatulu scolare alu cottulu Biharii dise inspectorulu reg. de scóle dlu Földy quondam Neupauer cã in acelu cottu sunt la 40 comune ort. fora de scóle. Dar acele comune sunt mici, n'au de comunu nici biserica, ci sunt afiliate la comunele mai mari din vecinatate in puterea legii. Câteva case nu potu dotá de ajunsu unu invetiatoriu, cu atát'a mai putienu unu preotu, ci cauta se se aflienze. Despre filie apoi nu se pòte afirmá cã n'ar avé scóla séu biserica, cãci ele contribuescu la matre.

== Georgiu Ioanovicu, secretariulu de statu in ministeriulu reg. de cultu si de invetiamentu, si-a datu demissiunea. Acésta intemplare supera pre toti, cari cunoscú intieliginti'a si zelulu dlui Ioanovicu ce, ca bunu nationalistu, le-au avutu pentru biserice'a si scól'a natiunei sale. Se sperámni cã dlu Ioanovicu nu va incetá nici de acum a lucrá pentru natiunea sa.

* La interpelatiune socotimu cã este cu cale ca interpelantele se subscrie totu-de un'a intregu numele seu, se-lu cunóscá si publiculu, nu numai redactiunea. Red.

= *Ceva din Americ'a si despre anglesi.* Unu barbatu de scóla némtiu, scrie din Americ'a in foile nemtiesci despre constitutiunea scolara de acolo. Elu petrece in Pensilvani'a. Estragemu pe scurtu acesteia: In Americ'a (in patri'a libertatii) nici unu individ, ajunsu odata de invetiatoriu, nu este indetoratu a se calificá mai departe, càci nu e lege carea se-lu oblige. Comunele, la rondulu lor, érași au libertatea de a nu tiené invetiatori necalificati-Libertate de amendóe partile. La prim'a vedere s'ar paré anarchia, inse in fapta e cu totul altminte, si adeca asia: La inceputulu fie-cari anu de scóla, comun'a — dupa ce a solvitu salariulu invetiatorului de mai nainte, si ne mai fiindu-i obligata lui — isi cërca invetiatoriu cu calificatiune. Invetiatorii din a loru parte, in fie-care anu cërca se faca câte unu essamenu de calificatiune, pentru ca se se póta ingagiá la cutare comuna. Astu-feliu se sustiene si libertatea invetiatorilor de a nu se mai calificá, si libertatea comunelor de a nu se deobligá la invetiatori necalificati. Essaminatorii de calificatiune, sunt renumerati din cass'a publica. Daca unu invetiatoriu calificatu s'au ingagiatu la o comuna, ingagementulu si calificatiunea au validitate unu anu de dile. Va se dica, cum erá de multu in Ungari'a cu predicatorii reformati, cà-i ingagiau câte pre-unu anu, si dupa aceea daca i placea comunei, ilu mai ingagiá éra pre unu anu, candu apoi tieneau ospetiu: „papmarasztás“; cum voiá se tiena mai anu si o comuna romanésca din Biharea dintre reformati, pana ce preotulu nostru, cu multa truda, si-a capacitatú credintiosii cumca in biseric'a nóstra preotulu are instituirea canonica carea ilu léga pre vietia de parochianii sei, si carea legatura numai episcopulu o póte deslegá, prin urmare papmarasztásulu nu are intielesu la noi. Nu sufere indoiéla cà acésta procedura, carea a causatu multe rele reformatiloru din Ungari'a, va fi casianandu mari daune si invetiamentului si invetiatoriloru din Americ'a, dar bagu de séma invetiatorii se vor sentí despugubiti prin salariile cele mari, ce le au acolo. — Destulu cà invetiatorii de acolo, trebuindu se-si castige in fie-care anu testimoniulu de calificatiune, se aduna in feriele fie-carui anu la prelegeri, ca apoi se póta face essamenulu. Intr'o prelegere de acést'a unu superintindinte anglu, voi se arete invetiatoriloru progresulu mai nou alu didacticei si a nume metodulu foneticu (cum se dice la noi de comunu: metodulu ca litere mute) pentru a invetiá baietii mai rapede si mai lesne ca se scie cetí. Dupa ce spuse principiele, aduse de essemplu cuventulu anglu scrisu: *one*, dar care se pronuncia „vann“. Apoi bagá de séma bietulu superintendinte cumca in *one* nu este liter'a *v* cea din *vann*; éra in *vann* nu este liter'a *e* cea din *one*; va se dica, la limb'a anglesa, fiindu cà are o ortografia prea etimologica, nu se póte aplicá metodulu foneticu; totu asia nu se póte nici la cea francesca. Invetiatorii surisera, dar cu dorere, càci ascultasera prelegerea a nimic'a. Invetiatorii romani folosescu bine pana acum acestu metodu, dar daca etimologii ni vor bombardá multu ortografi'a, me temu cà vom ajunge si noi de a nu-lu mai puté folosí, prin ce s'ar infuge daune mari generalisarii cunoscintieloru de cetire si scriere, cu unu cuventu daune instructiunii poporale.

= *Nici Prussi'a nu e togm'a paradisisulu invetiamentului popularu.* In Polnitz (in Silesia prusésca) doi invetiatori au nu mai putienu de 500 de scolari, si câte 36 de óre la septemana.

Concursu.

Se deschide pentru ocuparea statiunilor invetiatoresci din inspectoratulu Cefei, in comitatulu Bihoru protopresv. Oradii-Mari.

1. Cefa, cu salariu anualu 100 fl. v. a. 16 cubule de gráu 6 orgii de lemne, 2 de paie, $\frac{1}{4}$ sesie de pamentu si cortelu liberu cu gradina; — Comunitatea in urmarea decisiunei consistoriale din 2. oct. a. c. va avé a respunde din salariulu fiitorului invetiatoriu, de pe anulu curinte 12. fl. v. a. 6 cubule de gráu si 3 orgii de lemne fostulu invetiatoriu ca diumetate din salariulu ce densulu l'au avutu pana acuma.

2. Gepiu. cu salariu anualu 50 fl. v. a. 12 cubule de bucate, 3 orgii de lemne, 12 jughere de pamentu, si cortelu liberu cu gradina.

Doritorii de a ocupá vre una dintre statiunile acestea, au a-si asterne recursele adornate cu documintele prescise in statutulu organicu, la subscrisulu inspectoru cercualu de scóle pana in 10. noemvre st. v. a. c. càci in 11. noemvre se va tiené alegerea in Cefa; éra in 13. noemvre st. v. in Gepiu. — In *Berecheiu*, 29. oct. 1872.

In contielegere cu comitetele parochiale:
Teodoru Papu,
Inspectoru cerc. de scóle.

3-3

Concursu.

Se escrie pentru vacant'a statiune invetiatorésca din comun'a Luguzeu, cerculu Agrisiu, cottu Aradu; emolumintele sunt: 84 fl. v. 10 cubule de bucate, 8 orgii de lemne din care e de a se incaldí si scóla, gradina si cortelu liberu.

Doritorii de a fi alesi, au a-si trimite recursele loru provediute cu documintele prescise in statutulu org. celu multu pana in 9. Noembre st. v. a. c. candu va fi si alegerea.

Luguzeu, la 28. octobre 1872.

Comitetulu parochialu. In contielegere cu mine;
3-3 Joanu Ardeleanu,
Inspectoru scol.

CONCURSU.

Pentru statiunea invetiatorésca nou infintiatá la scóla a II-a de intai'a clasa confe. gr. orientala romana din Curticiu cttulu Aradului. protopresbiteratulu Chisi-Ineului, se deschide concursu pana in 19. noembre a. c. st. vechiu candu se va tiené si alegerea. —

Emolumintele sunt 400. fl. va. a. salariu anualu. 12 orgii lemne, din care se va incaldí si scóla, cortelu liberu cu intravilanu de 800⁰.

Doritorii de a ocupá acestu postu suntu poftiti ase presentá in unu din dominecele inainte de alegere, séu in di'a alegerei, la Sta Beserica pentru asi manifestá desteritatea in cantare, éra recursele instruite conformu statutulu organicu, si adresate comitetulu parochiale se le tramita Inspectorului cercu. D. Georgiu Chirilescu in Chitichaz (Cttulu Bichisiu).

Curticiu in 1. Septemvre 1872.

3-3

Comitetulu parochialu.

3-3

Edictu.

Josifu Deheleanu, nascutu din Pecica, carele nainte de acést'a cu 4 ani si-a parasitu pre legiut'a sa socia Cornelia Frusia din Aradu fara a se sci cà unde se afla; prin acést'a e provocatu: ca pana la finea lui Ianuaru 1873. st. v. se se presenteze naintea scaunului protopopescu alu Aradului, càci la din contra, caus'a divortiala radicata de catra amintit'a sa socia, si in absentia lui, se va decide in sensulu canóneloru santei nóstre biserici.

Datu din siedinti'a scaunului protopopescu tienuta in Aradu la $\frac{2}{14}$ oct. 1872.

Joanu Ratiu,
protopopu alu Aradului, presiedinte.

Terentiu Ratiu,
notariu scaun.

389/1872

Concursu.

Renunciandu alesulu invetiatorii, dlu Paulu Munténu, la scóla elem. conf. din Zimbru, — pentru ocuparea aceleia se deschide nou concursu, pana la finea lui noembre, pe langa salariulu, emolumintele si conditiunile publicate in nrui precedenti ai stimatei foi „Lumin'a“

Zimbru, la 29. octovre 1872.

3-3

Comitetulu parochiale. In contielegere cu:
Joane Munténu,
insp. cerc. de scóle.

Concursu.

Se publica pentru vacant'a statiune invetiatorésca dela scóla confesiunale gr. ort. romana din comun'a Nadasiu, cerculu Agrisiului, cotulu Aradului, pe langa emolumintele urmatorie: 150 fl. v. a. 6 cubule gráu, 6 cubule cucuruзу, 15 magi fenu, 12 orgii de lemne din care este de a se incaldí si scóla, gradina de legumi si cortelu liberu, nu altcum dela fie care inmormentare: mare 50 cr. mica 20 cr.

Doritorii de a récurse pentru acestu postu sunt avisati ca recursele lor, instruite in sensulu statutulu organicu, adeca: se produca testimoniulu despre absolvirea celu putinu aloru 4. clase normale, despre absolvirea cursuriloru pedagogice cu succesu bunu, si in fine se aiba esamenulu de calificatiune; se le trimita comitetulu parochialu din Nadasiu; celu multu pana in 21. noemvre st. v. a. c. candu va fi si alegerea. — Nadasiu, la 26. octobre 1872.

3-3 Comitetulu parochialu. In contielegere cu mine:
Joanu Ardeleanu,
Inspectoru cerc. de scóle.

Inspectoru cerc. de scóle.